

GRATIS CRUISE: Langs Vesterelva ligger serveringsstedene tett. Nær gangbroa ved Stortorvet er et av Byfergas anløpssteder. Hopp om bord og dra på gratis cruise langs Glomma og Vesterelva.

Frederikfesten

Feiringen av byens 450-årsjubileum ble innledet i januar, og utover året arrangeres flere festivaler og arrangementer. Men det er denne uken selve hovedfesten begynner: 7.–17. september blir det flere konserter, underholdning og historiske vandringer.

Bli med på jubileumsfest!

Feiring i Fredrikstad

Denne uken braker det løs i Fredrikstad! Byen har 450-årsjubileum, og du kan bli med på festen: 11 dager fulle av opplevelser og spennende overraskelser i det som er blitt kåret til landets mest attraktive by.

Tekst og foto: Torodd Lie

JUBILEUMSGENSEREN: Marianne Solbrække i genseren hun har designet. Fletten på ermene representerer ankerkjettinger, og vitner om arbeiderklassehistoriens lange tradisjoner innen verftsindustrien, mens det blå symboliserer vannet i Glomma og vollgravene rundt festningsbyen.

BROSTEIN OG KAFFE: Lena Ribsskog (f.v.), Tanja Brevik og Mona Holter har søkt ly i skyggen i varmen.

Jeg er umåtelig stolt av og glad i byen vår med dens historie, sier Marianne Solbrække.

Hun er født og oppvokst på Rolsvøy, som i 1994 ble en del av Fredrikstad storkommune med om lag 80 000 innbyggere. Hun gikk til topps i fjorårets strikkekonkurranse, der hennes design ble kåret til Fredrikstads offisielle jubileumsgenser.

– Skikkelig hyggelig! synes 45-åringen selv, og forteller at hun med farger og mønster blant annet ønsker å symbolisere vennskapet og tryggheten som hun synes er klassisk for Fredrikstad.

Nylig vant byen Statens pris for å være landets mest attraktive by. Prisen deles ut årlig, og i sin begrunnelse sier juryen at Fredrikstad utmerker seg på områder som andre byer og tettsteder kan la seg inspirere av. For eksempel lot juryen seg imponere av kommunens arbeid for å legge til rette for sykling, og de applauderer vedtaket om å gjøre fergen over Glomma gratis.

LANG HISTORIE

I 450 år har Fredrikstad ligget ved Glommas bredd. Grunnleggelsen av byen var en følge av at svenske soldater under krigene på 1560-tallet plyndret og brente Sarpsborg, som lå ved hærveien inn mot Christiania (Oslo). Byens borgere søkte kong Fredrik II i København om å få flytte byen nærmere Glommas utløp. Kongen innvilget søknaden, og stilte et område til rådighet på

en gård han eide øst for elven. 12. september 1567 innledet sarpingene flyttingen av byen mot det som skulle bli en tryggere plassering, men i løpet av de første årene ble også den nye bebyggelsen brent og plyndret av svenske soldater.

Omtrent hundre år etter grunnleggelsen begynte byggingen av festningsverker rundt den nye byen, som nå regnes for Nord-Europas best bevarte festningsby med sine voller og vollgraver der de omkranser alle verneverdige bygninger i Gamlebyen.

GOD ATMOSFÆRE

Festningsbyen preges av sin gamle trehusbebyggelse i et kvadratisk gatenett innenfor de mektige festningsvollene. Langs vollgravene finnes plasser hvor barn mater ender og svaner. I tillegg er den lille dyrehagen ved vollene nordenfor byens hovedport en populær attraksjon.

I Kongens gate, ved inngangen til forretningen En trapp ned, har tre venninner trukket inn i skyggen for å nyte hver sin kaffekopp med jordbær og moreller attåt.

– Helt på sin plass, istemmer alle tre om kåringen av Fredrikstad til landets mest attraktive by, hvor også Arendal og Egersund var med i oppløpet.

– Jeg ble anbefalt byen før jeg flyttet hit i november, forteller Lena Ribsskog. – Her bor det så mange trivelige mennesker, hevdet mine venner. Og jeg ble ikke skuffet, slår hun fast. – Her er alle blide og imøtekome! •

PLANKEBYEN: Ottar Espelands statue av Plankebærer'n på Stortorget er til minne om sagbrukstiden mellom 1860 og 1930, da byen raskt vokste til en betydelig industriby.

PANG! Per Henrik og Oliver studerer kanonen fra Tordenskiolds tid. Under sjøslaget i Dynekilen i 1716 overrasket Tordenskiolds flåte svenskene, og hindret dermed et angrep.

BÅT OG BIL: Både båt- og bobilturister kan møtes i den kombinerte bobil- og gjestehavnen midt i sentrum.

KANSKJE KOMMER KONGEN?

Ja, det gjør han faktisk! I forbindelse med byjubileet gjester Kong Harald byen på formiddagen fredag 8. september. Andre «godbiter» fra programmet er litteraturfestivalen *Ord i Grenseland*, langbord og rekefest på Stortorget tirsdag 12. september, teateroppsetninger, konserter og mye mer. Hele programmet finner du her: www.fredrikstad.kommune.no/byjubileet/meny/fredrikfesten-2017 og www.visitoestfold.com/no/fredrikstad-og-hvaler

GOD STEMNING: Gamle trehus, brostein og god stemning; det finner du i Fredrikstads gamleby. Og denne uken blir det ekstra livlig, når byens 450 år skal feires med brask og bram! (Foto: Walter Schöffthaler/Fredrikstad kommune)

Verdt å besøke

I Gamlebyen finnes en rekke hyggelige butikker, kafeer, spisesteder og barer hvor Tamburen, i den gamle prestegården, for en tid siden ble kåret til byens beste pub. Hver torsdag arrangeres det jazzkvelder i kjelleren, og da kommer gjerne flere av byens spillesugne musikere med sine instrumenter for å delta i jamsessions etter konserten.

HYGGE: På Mormors café serveres hjemmelaget tradisjonsmat i solen.

Ny og gammel

Fredrikstad sentrum ligger på vestsiden av Glomma, mens Gamlebyen, Fredrikstads fremste landemerke, ligger på østsiden.

ILLE BRA: Fredrikstad-dialekten er kjent for å være bred og spesiell; språkprofessor Finn-Erik Vinje har uttalt at han synes den er Norges styggeste dialekt, men mange synes tvert om den er «ille bra»! (Faksimile av Fredrikstad Blads forside for dialekt-utgaven i 2013).

✈️ Reisen hit

Til Fredrikstad kan du reise med enten tog eller buss, som har stasjoner sentralt i byen. Med bil er det godt merket fra E6, enten til Fredrikstad sentrum eller Gamlebyen.

🍴 Gode restauranter og kafeer

- Restaurant Slippen satser på kortreiste råvarer og samarbeider med Korsvold Gård og Kofoedbryggeriet på Hvaler. 5-retters meny basert serveres til ca. kr 675. Holder til i de tidligere lokalene til det gamle Berthelsens mekaniske verksted, tett på Vesterelva. www.restaurantslippen.no
- Pharma kjøkken og bar kan se tilbake på en hundreårig lang tradisjon i Storgate 15, midt i Fredrikstads sentrum. Der serverer kokkene det de selv har lyst til å spise, med hovedretter i prisklassen 200–400 kroner. www.restaurantpharma.no
- Fiskerestauranten Engelsviken Brygge ytterst på Onsøy serverer den berømte Brødrene Skogens fiskesuppe, som gjester kommer langveis fra å nyte. Kr 155–255. Sommershowet Tre om Taube med Hege Elisabeth Olsen, Nissa Nyberget og Lars Klevstrand går for fulle hus her hver sommer. www.engelsvikenbrygge.no
- Mormors café i Gamlebyen baserer seg på lokale råvarer, baker alle kaker selv og har et stort utvalg med glutenfrie retter samt økologisk mat og drikke til fornuftige priser. Stor uteservering. www.mormorscafe.com
- Cafe Magenta er en sjarmerende kafé i Tolbodgaten på 5. Bastion i Gamlebyen. Hjemmelaget mat, verdens beste vaffer og konsertkveld hver onsdag, og pubkvelder med musikk og dans for voksne på fredager. www.cafemagenta.no

🏠 Bra hoteller

- Gamlebyen Hotell er en liten hotellperle i Gamlebyen omgitt av vakker natur og historiske bygninger. Aller rom har en personlig innredning. Dobbeltrum kr 1590, www.gamlebyenhotell.no
- Quality Hotel i sentrum er gjennomsyret av skandinavisk design. Hotellet er nært knyttet til byens kulturhus og bare noe skritt fra hovedgâgaten, med sine moderne butikker, kafeer og gallerier. Dobbeltrum kr 1350, www.nordicchoicehotels.no/Quality/Quality-Hotel-Fredrikstad/
- Hankø Fjordhotell og Spa har drøyt 100 rom; alle med utsikt mot den flotte naturen i skjærgården. Dobbeltrum kr 1595, www.hankohotell.no

🛍️ Ta med hjem

- *Du og jeg mamma* i Raadhusgata 16 er en koselig barneklesbutikk i hjertet av Gamlebyen. De har også nostalgiske leker, søte bokser og dingser av mange slag, samt suvenirer.
- *Blå himmel* i Kirkegaten 28 tilbyr klær og accessoarer med personlighet til den voksne og kvalitetsbevisste kvinne, samt sko, velværeprodukter og avslappingsmusikk.
- I *Glasshytta* ved bybroen i Gamlebyen kan du oppleve spennende glasskunst bli til. Her finnes også en egen avdeling med glass fra den kjente glasskunstneren Benny Motzfeldt.
- Hver lørdag i sommerhalvåret arrangeres det Frimarked på torget i Gamlebyen. Da kan alle som har noe til salgs, få til delt plass av torginspektøren, som møter tidlig opp ved statuen av byens grunnlegger midt på torget.